

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO

PRENUMERATA ROCZNA
30 ZŁOTYCH.

OD 6 EGZEMPLARZY 25 ZŁ.

NUMER POJEDYŃCZY 60 GROSZY.

KONTO CZEKOWE w P. K. O. 52.020

REDAKCJA I ADMINISTRACJA
WARSZAWA,
MARSZAŁKOWSKA 81 a

TELEFONY: REDAKCJI 9-66-06.
ADMINISTRACJI 9-61-92.

Redakcja rękopisów nadesłanych
nie zwraca.

Ceny ogłoszeń: Strona w tekście: 350 zł.—¹/₂ str.
175 zł.—¹/₄ str. 87 zł. 50 gr. Poza tekstem za str.
250 zł. — ¹/₂ str. 125 zł., ¹/₄ str. 62 zł. 50 gr.
Publikacje bilansów o 50% drożej. Ogłoszenia
instytucyj komunalnych (dostarczone bezpośred-
nio do Administracji) za str. 120 zł., ¹/₂ str.
60 zł. — ¹/₄ str. 30 zł.

Redaktor — Dr. Maurycy Zdzisław Jaroszyński.

ROK XVI.

WARSZAWA, 26 SIERPNIĄ 1934 r.

Nr. 34

TREŚĆ Nr. 34. Przygotowanie kandydatów na sekretarzy gmin wiejskich — R. T. Przedszkola w polityce związków samorządowych — A. Ch. Sprawy bieżące. Wiadomości gospodarcze. Poradnik. Przegląd wydawnictw. Wydawnictwa nadesłane.

Przygotowanie kandydatów na sekretarzy gmin wiejskich

W numerze 14/15 „Samorządu Miejskiego“ z 1-go sierpnia r. b. profesor Dr. Jaroszyński porusza bardzo aktualne zagadnienie organizacji studjów komunalnych w Polsce. Końcowe tezy referatu prof. Jaroszyńskiego konkretyzują istotę omawianego zagadnienia. Ze swej strony chciałbym poruszyć sprawę zapewnienia gminom wiejskim stałego dopływu odpowiednio wykwalifikowanych pracowników samorządowych, przede wszystkim zaś sekretarzy gminnych.

Ustawa z r. 1933 w znacznym stopniu likwiduje dotychczasowy dyletantyzm w tym zakresie, rozporządzenie zaś Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 27 lutego r. b. w sprawie kwalifikacyj sekretarzy gminnych ustala definitywnie, jakim warunkom winien odpowiadać odnośny kandydat. O ile chodzi o województwa południowe to praktyka wykazała, że z braku potrzebnych kwalifikacyj niespełna 10% dotychczasowych sekretarzy gminnych będzie mogło utrzymać się na swych stanowiskach, z chwilą wprowadzenia w życie gminy zbiorowej.

Dla pokrycia niedoboru zostały uruchomione we Lwowie, Krakowie i Lublinie specjalne 2¹/₂-miesięczne kursa, na które zostali przyjęci kandydaci, posiadający wykształcenie w zakresie co najmniej gimnazjum lub szkoły zawodowej stopnia gimnazjalnego, w myśl art. 21 i 29 ustawy z dnia 11 marca 1932 r.

Egzamina, jakiemu kandydaci, po odbyciu kursu poddali się, naogół wypadły pomyślnie, — o frekwencji zaś świadczy fakt, że Lwowski Urząd Wojewódzki dysponował dziesięciokrotnie większą cyfrą reflektantów na przeszkolenie, niż mógł przyjąć na kursa, a reflektanci ci posiadali zasadnicze warunki cenzusowe.

Po odbyciu trzymiesięcznej praktyki w woje-

wództwach centralnych słuchacze będą poddani ostatecznemu egzaminowi praktycznemu.

Dzięki wspomnianym kursom sprawa obsady stanowisk sekretarzy gminnych na terenie województw południowych na najbliższą przyszłość zostanie pomyślnie załatwiona, z uwagi jednak na ograniczony czas, w jakim akcja przeszkolenia kandydatów na sekretarzy gminnych musiała być przeprowadzona, nie zdążono stworzyć większych rezerw kandydatów. Biorąc ten ostatni moment pod uwagę, oraz licząc się z zapotrzebowaniem województw centralnych, które po wykorzystaniu okresu przejściowego będą musiały powoływać na wakujące stanowiska sekretarzy gminnych jedynie kandydatów posiadających pełne kwalifikacje, stwierdzić należy, że sprawa wyszkolenia tych kandydatów jest nadal bardzo aktualną.

W dobie systematycznie pogłębiającego się kryzysu i bezrobocia wśród inteligencji, sprawą tą samorzutnie zajęły się już obecnie poszczególne szkoły zawodowe, przede wszystkim zaś szkoły handlowe. Samorząd tak wszechstronnie wkracza we wszystkie dziedziny życia publicznego, że każda nieomal średnia szkoła zawodowa słusznie przewiduje w programie swym naukę o samorządzie.

Z nielicznymi jednak tylko wyjątkami szkoły te będą mogły wypuścić zawodowców, posiadających kwalifikacje, przewidziane w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych. W szczególności zauważyłem, że niektóre szkoły, poświęcając sporo uwagi przedmiotom ściśle samorządowym (zakres własny), często negują przepisy o postępowaniu karno - administracyjnym, przepisy o postępowaniu cywilnym, prawo karne i cywilne i t. p., aczkolwiek przygotowanie w tym zakresie jest niezbędne dla należytego

wykonywania przez sekretarza gminnego jego obowiązków (zakres poruczony).

Reasumując powyższe uwagi, stwierdzam konieczność jaknajprędszego ustalenia, które szkoły i według jakiego programu miałyby w najbliższej przyszłości podjąć się specjalnego wyszkolenia pracowników gminnych.

Mniemam, że studjum Komunalne przy Wolnej Wszechnicy w Warszawie zagadnieniu temu w dostatecznej mierze nie może zadośćuczynić, dorywcza zaś i bezplanowa akcja szkolenia pracowników samorządowych niezawodnie przyniesie szkodę społeczeństwu, jako też samej sprawie samorządowej.

R. T.

Przedszkola w polityce związków samorządowych

Akcja tworzenia przez związki samorządowe przedszkoli dla dzieci w wieku lat 3 — 6, podjęta po zakończeniu wojny, rozwija się z roku na rok. Ogólny dorobek samorządu w tej dziedzinie nie jest jeszcze wielki, jest jednak na tyle znaczny, ażeby warto było zbadać go i rozważyć krytycznie.

Motywowem, skłaniającym związki samorządowe do zakładania przedszkoli, są przede wszystkim względy polityki społecznej — konieczność dostarczenia opieki wychowawczej dzieciom z warstw pracujących, słabych ekonomicznie. Dla warstw tych przedszkola prywatne są niedostępne, jako zbyt drogie, a instytucje filantropijne, działające na tem polu, rozporządzają zbyt małymi środkami, aby zaspokoić w znaczniejszym stopniu istniejące potrzeby. O nasileniu zaś tych potrzeb świadczy wymownie fakt, że większość przedszkoli samorządowych jest przepelniona — przeciętna frekwencja w nich przekracza 50 dzieci na 1 wychowawczynię, gdy normalne obciążenie powinno wynosić 20 — 25 dzieci.

Związki samorządowe zainteresowane są w rozwoju przedszkoli również ze względu na znaczenie tych ostatnich w polityce szkolnej. Jest już dzisiaj rzeczą stwierdzoną, że dzieci, które przeszły przez przedszkole, wykazują znacznie lepsze postępy w późniejszej nauce w szkole powszechnej, niż dzieci, wychowywane tylko w domu *) — nie potrzeba zaś udowadniać, jak dalece samorząd zainteresowany jest w skuteczności pracy szkolnictwa powszechnego, które jest jedną z najważniejszych dziedzin jego działalności.

Wychodząc z tych założeń, należałoby przypuszczać, że jeśli nie wszystkie, to przynajmniej znaczna większość związków samorządowych posiada mniej lub więcej rozbudowaną sieć własnych przedszkoli, dostarczających bezpłatnej opieki wychowawczej dzieciom z najbardziej potrzebujących warstw ludności. Tak jednak nie jest.

Liczba związków samorządowych, utrzymujących przedszkola w r. szk. 1930/31.

	Gminy miejskie	Powiatowe zw. samorz.	Gminy wiejskie i obsz. dworskie
Liczba związków ogółem	634	259	14747
Z tej liczby utrzymuje własne przedszkola	128	16	38

*) Ob. „Sprawy szkolne“, Nr. 2 z r. 1933, art. M. Grzywak-Kaczyńskiej — „O odraczenie dzieciom obowiązku szkolnego“.

Jak widać z powyższego zestawienia, zaledwie mała część związków samorządowych utrzymuje własne przedszkola, przyczem stosunkowo największe zainteresowanie tą sprawą wykazuje samorząd miejski, najmniejsze zaś — wiejski. Ogólna liczba przedszkoli, utrzymywanych przez samorząd terytorjalny, łącznie z autonomicznem województwem śląskiem, wynosiła w roku szkolnym 1930/31 — 646 zakładów; do przedszkoli tych uczęszczało 41,3 tys. dzieci. Z tej liczby przypadało na samorząd miejski 286 zakładów i 20,7 tys. dzieci, na samorząd wiejski — 52 zakłady i 3,2 tys. dzieci, na samorząd powiatowy — 147 zakładów i 6,5 tys. dzieci, na samorząd wojewódzki śląski — 161 zakładów i 10,9 tys. dzieci.

Jeśli chodzi o samorząd miejski, na pierwsze miejsce wysuwa się m. st. Warszawa, której zarząd utrzymywał w r. szk. 1930/31 — 64 przedszkola, liczące 5,6 tys. wychowanków. Pozatem pokaźniejszą liczbę przedszkoli miejskich posiadają tylko: z pośród wielkich miast — Częstochowa, Sosnowiec i Lublin, z pośród mniejszych — Toruń, Grudziądz, Skierniewice, Łowicz, Cieszyn, Mława. Zarządy wielu większych miast pozostawiają sprawę wychowania przedszkolnego odłogiem, pozwalając się zdystansować mniejszym miastom, co dobitnie ilustruje następujące zestawienie:

Przedszkola miejskie w niektórych miastach w r. szk. 1930/31.

Miasto	Liczba mieszk. w tys.	Liczba przedszk. miejskich	Liczba dzieci w przedszk. miejsk.
Łódź	605	11	742
Poznań	247	2	102
Wilno	196	2	173
Kraków	221	—	—
Skierniewice	20	5	284
Aleksandrów	12	3	135
Mszczonów	6	2	175
Cieszyn	18	7	284
Pruszków	24	3	137
Łowicz	18	6	302

Liczba przedszkoli miejskich nie jest więc proporcjonalna do wielkości miasta, nie jest też uzależniona od jego zamożności. Decyduje tu w pierwszym rzędzie ustosunkowanie się zarządu miasta do samego zagadnienia: tam, gdzie zarząd miejski docenia należycie znaczenie przedszkoli, znajdują się środki na ich utrzymanie, tam zaś, gdzie tego zrozumienia braknie — nie dostaje i środków. Podobnie przedstawia się sprawa, jeśli chodzi o zakładanie przedszkoli przez powiatowe związki samorządowe. Z pośród 16 związków powiatowych, jakie zainteresowa-

ły się tą sprawą, tylko trzy mogą się pochwalić poważniejszym dorobkiem: są to związki powiatowe częstochowski (90 przedszkoli, 3,9 tys. wychowanków), będziński (23 przedszkola i 1,1 tys. wychow.) i zawierciański (15 przedszkoli i 0,6 tys. wychowanków). Pozostałe 13 związków powiatowych utrzymywało w r. szk. 1930/31 zaledwie po 1 do 2 przedszkoli.

Liczba gmin wiejskich, utrzymujących własne przedszkola, jest znikomo mała, przyczem są to przeważnie gminy o charakterze osiedli miejskich, jak np. Marki, Falenica, Brwinów, Siewierz, Rożdzień-Szopienice, Świętochłowice i t. p. Właściwie można powiedzieć, że gminy wiejskie nie zajmują się zupełnie organizacją publicznego wychowania dzieci w wieku przedszkolnym; nieliczne przedszkola publiczne, istniejące na wsi, utrzymywane są prawie wyłącznie przez samorząd powiatowy lub wojewódzki (na Śląsku), przy zupełnej niemal abstynencji gmin.

Przechodząc skolei do rozmieszczenia przedszkoli samorządowych według województw, możemy stwierdzić, że większość ich koncentruje się w woj. Śląskiem i w zachodniej części województw centralnych (woj. kieleckie, łódzkie i warszawskie). Woj. poznańskie i pomorskie posiadają już znacznie mniej przedszkoli samorządowych, w woj. południowych i wschodnich — wraz z woj. lubelskim i białostockim — liczba ich jest zupełnie znikoma. W trzech z pośród nich (woj. nowogródzkie, poleskie i tarnopolskie) nie istnieje ani jedno przedszkole samorządowe!

Ogromna większość przedszkoli samorządowych na Śląsku jest utrzymywana przez samorząd wojewódzki; istnieje tam tylko kilka przedszkoli miejskich i kilkanaście utrzymywanych przez gminy wiejskie. W woj. kieleckim przeważają przedszkola, prowadzone przez powiatowe związki samorządowe, w pozostałych województwach istnieją prawie wyłącznie przedszkola miejskie.

Przedszkola samorządowe w r. szk. 1930/31 w/g województw.

Województwa	Liczba przedszkoli	Liczba wychowanków
M. st. Warszawa	64	5618
Warszawskie	61	3722
Łódzkie	28	1868
Kieleckie	172	8245
Lubelskie	16	910
Białostockie	5	199
Wileńskie	2	173
Nowogródzkie	—	—
Poleskie	—	—
Wołyńskie	1	34
Poznańskie	37	2440

Województwa	Liczba przedszkoli	Liczba wychowanków
Pomorskie	33	2868
Śląskie	204	13825
Krakowskie	6	503
Lwowskie	15	842
Stanisławowskie	1	96
Tarnopolskie	—	—

Zobrazowany powyższymi cyframi — zaczerpniętymi ze źródeł oficjalnych *) — stan rzeczy pozostawia, niestety, wiele do życzenia. Świadczy on o sporadyczności i chaotyczności dotychczasowych poczynań samorządu w dziedzinie organizacji przedszkoli. Nie ulega bowiem wąpliwości, że — pomimo przeciążenia związków samorządowych szeregiem zadań, nałożonych na nie przez państwo oraz trudności finansowych, przeżywanych przez poszczególne związki — praca ich na tym odcinku mogłaby dać o wiele pokaźniejsze rezultaty, gdyby była prowadzona w sposób bardziej systematyczny i planowy i gdyby zrozumienie jej znaczenia było bardziej powszechne. Rezultaty poszczególnych związków, jak widać z przytoczonych liczb, są nieraz znaczne, ale liczba związków, które uczyniły odpowiedni wysiłek, jest stosunkowo mała.

Zwłaszcza trudno usprawiedliwić niewątpliwe zaniedbania w tej dziedzinie ze strony zarządów szeregu większych i średnich miast. Wiele z nich nie posiada przecież ani jednego przedszkola miejskiego. Czy istotnie położenie finansowe takiego np. Krakowa, Kalisza czy Piotrkowa uniemożliwia tym miastom podjęcie zadania, które rozwiązują Mława i Ozorków? Zaniedbania te mogłyby być o wiele mniejsze, gdyby świadomość znaczenia inicjatywy samorządu w organizacji zakładów wychowania przedszkolnego była bardziej rozpowszechniona i gdyby zarządy poszczególnych miast w większej mierze korzystały z doświadczeń tych gmin miejskich, które taką inicjatywę rozwinęły.

Sprawę organizacji przedszkoli wiejskich, znajdująca się dziś w opłakanym stanie, prawdopodobnie możnaby również wydatnie posunąć naprzód w drodze odpowiednio zorganizowanej, planowej współpracy powiatowych związków samorządowych z gminami wiejskimi, choć całkowite rozwiązanie tego zagadnienia nie wydaje się możliwe bez współdziałania państwa, w którego polityce szkolnej odgrywa ono poważną rolę. Przedszkola stanowią bowiem niezbędną podbudowę szkolnictwa powszechnego, które dopóty będzie chromało w swej pracy, dopóki nie zostanie stworzona racjonalna sieć zakładów, przygotowujących dla niego materiał dziecięcy. *A. Ch.*

*) „Szkoły Rzeczypospolitej Polskiej w roku szkolnym 1930/31“, wyd. Ministerstwa W. R. i O. P., Warszawa, 1933.

Sprawy bieżące

INTERPRETACJA PRZEPISÓW WZOROWEGO STATUTU EMERYTALNEGO.

W interpretacji przez poszczególne związki samorządowe przepisów wzorowego statutu emerytalnego dla pracowników samorządowych, zaleconego przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych okólni-

kiem Nr. 148 z dnia 18 lipca 1929 r. i Nr. 87 z dnia 4 czerwca 1930 r. stwierdzono niejednokrotnie daleko posuniętą rozbieżność. W związku z tem, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych pismem okólnym z dnia 24 lipca 1934 r. Nr. SS. 43—178—4, uważało za właściwe wyjaśnić co następuje:

1. Do § 21: do wymiaru zaopatrzenia emerytalnego ustanowione są komisje wymiarowe I-iej i II instancji, które mają rozstrzygać sprawy o zaopatrzeniu emerytalnym pod względem merytorycznym. Prawo „odwołania się“ zainteresowanego do właściwego wojewody, przewidziane w art. 23 okólnika Nr. 148 z dnia 18 lipca 1929 r. należy rozumieć jako prawo do wniesienia zażalenia do wojewody, który wydaje w sprawach tych jedynie decyzję w trybie nadzoru w razie pogwałcenia przepisów prawnych. Strona merytoryczna zaś wydanego orzeczenia komisji wymiarowej podlega zaskarżeniu jedynie na zwykłej drodze prawa zgodnie z przepisem § 48 wzorowego statutu emerytalnego.

2. Do § 46 (ust. 2—3) pracownicy, którym zostanie zaliczona praca poprzednia na podstawie § 46, winni opłacać za każdy miesiąc zaliczony 2½% swego uposażenia miesięcznego. Wpłata zaś winna się odbywać, jak głosi ust. 2-gi omawianego §-u, przez potrącanie sum przy wypłacie uposażenia miesięcznego, przyczem 2½% składki za zaliczony czas należy rozłożyć na tyle miesięcy, ile miesięcy zostało pracownikowi zaliczone do wysługi emerytalnej, niezależnie od okresu wyczekiwania. Potrącenia przyległe, zgodnie z ust. 3-im tegoż §-u będą dokonywane i po przejściu pracownika na emeryturę, o ile ten ostatni nie zdąży opłacić składek za czas policzony mu do wysługi emerytalnej w czasie swej służby czynnej.

3. Do § 46 (ust. 4 i 5): za podstawę ryczałtowego opłacenia składek za czas brakujący do zaistnienia 5-cioletniego okresu wyczekiwania, od czego uzależnione jest zaliczenie pracownikowi poprzedniej służby w myśl § 46 — służy suma składek, jakie pracownik opłaciłby winien, gdyby przez okres wyczekiwania pracował, a więc: 1) normalne składki na emeryturę od uposażenia za pracę bieżącą,

2) 2½% składki za zaliczoną pracę poprzednią za tyle miesięcy, ile brakuje do końca 5-cioletniego okresu wyczekiwania.

4. Do § 46 łącznie z § 11: służba wojskowa zaliczona na podstawie § 46 wzorowego statutu emerytalnego w stosunku 65% — winna być zaliczana do wysługi emerytalnej na tych samych zasadach co i służba wojskowa zaliczana na podstawie § 11, a więc: służba wojskowa polska odbyta na terenie operacyjnym, podporządkowanym D-twu Armji — winna być zaliczana podwójnie, służba zaś wojskowa zaborcza winna być zaliczana zgodnie z przepisami zawartymi w okólnikach Min. Spraw Wewnętrznych Nr. 97 (Dz. Urz. Min. Spraw Wewn. Nr. 6, poz. 221 ex 1922 r.), Nr. 16 z dn. 15.I.1928 r. (Dz. Urz. Min. Spraw Wewn. Nr. 1, poz. 18), Nr. 159 z dn. 15.IX.1928 r. (Dz. Urz. Min. Spraw Wewn. Nr. 6), wreszcie zgodnie z art. 4 ustawy z dn. 18 marca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 239).

ZAKŁADANIE URZĄDZEŃ TELEFONICZNYCH.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych pismem okólnem z dnia 28 lipca 1934 r. Nr. G. B. 48 — 44 podało do wiadomości i stosowania następujące pismo Ministerstwa Poczty i Telegrafów z dnia 14 lipca

r. b. Nr. TE. 2100 w sprawie zakładania urządzeń telefonicznych.

„Komunikuje się, iż niektóre instytucje państwowe i samorządowe za namową różnych prywatnych firm telefonicznych instalują lokalne urządzenia telefoniczne (np. szeregowe), następnie zaś dają przyłączenia tychże urządzeń do państwowej sieci telefonicznej, co nie zawsze może mieć miejsce z uwagi na względy natury technicznej lub prawnej.

W związku z tem Ministerstwo Poczty i Telegrafów zwraca uwagę, że na podstawie taryfy telefonicznej, ogłoszonej w załączniku do rozporządzenia Ministra Poczty i Telegrafów z dnia 19 maja 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 40, poz. 317), częściowo zmienionej rozporządzeniami Ministra Poczty i Telegrafów z dnia 3 lipca 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 55, poz. 422), z dnia 22 września 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 80, poz. 572) z dnia 22 grudnia 1933 r. (Dz. T. p. t. i r. Nr. 2, poz. 4), z dnia 12 stycznia 1934 r. (Dz. T. p. t. i r. Nr. 1 poz. 4) z dn. 15 lutego 1934 r. (Dz. T. p. t. i r. Nr. 2 poz. 5) i z dn. 1 marca 1934 r. (Dz. T. p. t. i r. Nr. 3 poz. 11) instalowanie wszelkich urządzeń telefonicznych, a od 1 kwietnia b. r. także szeregowych, niezależnie od wielkości zespołów, jeśli urządzenia te mają połączenia z państwową siecią telefoniczną, należy wyłącznie do organów państwowego przedsiębiorstwa „Polska Poczta, Telegraf i Telefon“.

Ministerstwo Poczty i Telegrafów prosi o przypomnienie powyższego podległym władzom i urzędom oraz również władzom komunalnym i samorządowym.

Pożądanem byłoby, aby te instytucje i urzędy, przystępujące do instalowania lokalnych urządzeń telefonicznych, mających mieć bądź zaraz, bądź w przyszłości połączenie z państwową siecią telefoniczną, porozumiewały się przed przystąpieniem do instalacji z Zarządzeniem Poczty i Telegrafów co do wyboru urządzeń, firmy i t. p.

Leży to przedewszystkiem w interesie samych instytucji i urzędów, bowiem w wypadku zainstalowania urządzeń telefonicznych, które bądź ze względów prawnych, bądź technicznych, nie mogą mieć połączenia z państwową siecią telefoniczną, w razie konieczności połączenia z siecią państwową zachodzi potrzeba wymiany tychże urządzeń, a tem samem naraża te instytucje i urzędy na zbyt znaczne koszty“.

WYKONYWANIE DOZORU NAD ARTYKUŁAMI ŻYWNOŚCI I PRZEDMIOTAMI UŻYTKU.

W sprawie powyższej Ministerstwo Opieki Społecznej wystosowało do Panów Wojewodów i Pana Komisarza Rządu m. st. Warszawy następujący okólnik Nr. 28/34 z dnia 24 lipca 1934 r.:

W myśl postanowień art. 10 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o dozorcze nad artykułami żywności i przedmiotami użytku (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 343) władze administracji ogólnej są powołane do wykonywania dozoru nad artykułami żywności i przedmiotami użytku, zaś zakres ich działania jest określony w §§ 1 i 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 1 czerwca 1929 r. o organizacji dozoru nad artykułami żywności i przedmiotami użytku (Dz. U. R. P. Nr. 64, poz. 495). W szczególności należy tu w pierwszym

rzędzie współpraca z działalnością Państwowych Zakładów badania żywności i przedmiotów użytku, powołanych dla celów, związanych z wykonywaniem dozoru (art. 11 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r.), a więc z jednej strony kierowanie do zakładów prób, pobieranych w wykonywaniu dozoru, z drugiej—nadawanie dalszego biegu sprawom, nadsyłanym przez Zakłady, w przypadkach zakwestjonowania danych artykułów lub przedmiotów, w myśl postanowienia § 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 czerwca 1929 r. o właściwości organów administracji do wnoszenia i popierania oskarżenia przed grodzkimi sądami (Dz. U. R. P. Nr. 48, poz. 395). W tych przypadkach Zakład dostarcza zarówno wyniki badania, jak i gotowy wniosek karny do Sądu, uzasadniający powód oraz konieczność pociągnięcia winnego do odpowiedzialności karnej, wobec tego zadanie powiatowej władzy administracji ogólnej ogranicza się do formalnego skierowania spraw do Sądów.

Mimo to zachodzą częste przypadki, że powiatowe władze administracji ogólnej nie nadają dalszego biegu tym sprawom lub, że sprawy te zalegają tak długo, iż następuje umorzenie z powodu przedawnienia.

Tego rodzaju traktowanie spraw daje w wynikach skutki podwójnie szkodliwe:

a) powoduje duże straty dla Skarbu Państwa, ponieważ Zakłady wykonywują badania dla władz i organów dozoru bezpłatnie (art. 12 powołanego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej), a należności za te badania zwracane są Zakładom tylko w postępowaniu karno - sądowym; każda więc sprawa wprowadzenia w obieg produktów szkodliwych dla zdrowia, zepsutych, sfałszowanych, podrobionych, fałszywie oznaczonych, wszczęta przez Zakład i nieskierowana we właściwym czasie do władz wymiaru sprawiedliwości, powoduje niepotrzebne obciążenie materialne Zakładów;

b) obniża autorytet urzędu państwowego, gdyż winni przekroczenia przepisów obowiązujących, nie widząc egzekutywy, odnoszą się lekceważąco do czynności kontrolnych i, ufając w bezkarność, prowadzą w dalszym ciągu fałszowania, podrabiania i t. p. artykułów żywności.

Dalszem niedomaganiem w wykonywaniu dozoru jest sprawa popierania oskarżenia (§ 1 powołanego rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.VI.1929 r.) w przypadkach postępowania sądowego. Doświadczenie wskazuje, że, z reguły, do popierania oskarżenia delegowany jest funkcjonariusz policji, mało lub wcale niezorjentowany w materji, w której obronie występuje. Następstwem tego jest, że w sprawach, wymagających nieraz oświetlenia lub wyjaśnienia czynnika fachowego, wobec nieobecności tego czynnika na rozprawie sądowej, następują, wbrew wnioskowi karnym, zgłoszonym na podstawie wyników badania, wyroki uwalniające od kary lub umorzenie sprawy.

W związku z tem należy, by powiatowe władze administracji ogólnej wydawały organom, powołanym do popierania oskarżenia na rozprawie sądowej, zarządzenia, by, w przypadkach wyroków uniewinniających lub umorzenia sprawy, organy te zgłasza-

ły natychmiast lub w terminie zawitym do 3-ch dni zapowiedź apelacji.

Po zapoznaniu się z treścią wyroku i jego motywów, powiatowe władze administracji ogólnej winny, w zawitym terminie 7-dniowym od otrzymania umotywowanego wyroku, zgłaszać na piśmie skargę apelacyjną przy uwzględnieniu uzasadnionych okoliczności. W skardze apelacyjnej należy wyjaśnić, opierając się na danych rzeczowych i fachowych, powody, dla których wyrok Sądu Grodzkiego uważa się za niesłuszny i podlegający uchyleniu.

W miarę możliwości, a przynajmniej w przypadkach większej wagi oraz w przypadkach powtarzających się wyroków uniewinniających w jednej i tej samej materji, jest wskazane, by na rozprawie sądowej występowali, jako popierający oskarżenie, odpowiedni funkcjonariusze powiatowej władzy administracji ogólnej, powołani do wykonywania dozoru nad żywnością.

Jak bowiem wskazuje dotychczasowa praktyka, skargi apelacyjne nigdy nie są przez organ, powołany do popierania oskarżenia, zgłaszane, ani wnoszone przez władze administracji ogólnej; w wyniku tego sprawom, kończącym się w I instancji wyrokiem uwalniającym, dalszego biegu już nadać nie można. Działalność dozoru, w kierunku ochrony ludności przed nabywaniem artykułów żywności i przedmiotów użytku szkodliwych dla zdrowia lub sfałszowanych, staje się w tych warunkach wprost iluzoryczną.

Reasumując powyższe, należy, aby:

1) sprawy z dziedziny dozoru nad żywnością, jako sprawy o dużej aktualności i żywotności, traktowane były, z uwagi na ochronę zdrowia ludności, jako szczególnie ważne, zwłaszcza sprawy, wypływające z działalności Państwowych Zakładów badania żywności i przedmiotów użytku, oparte na stwierdzonym przekroczeniu przepisów i przekazywane władzom administracji ogólnej dla nadania im dalszego biegu, t. j. wniesienia oskarżenia do władz wymiaru sprawiedliwości;

2) organ, powołany do popierania oskarżenia, zgłaszając we właściwych przypadkach wniesienie skargi apelacyjnej, która następnie, przy uwzględnieniu uzasadnionych okoliczności, winna być przez władze administracji ogólnej, wniesiona w trybie przepisanych.

PRZEPISY, DOTYCZĄCE GMINY WIEJSKIEJ.

W N-rze 71, poz. 688, ukazało się rozporządzenie III Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 2 sierpnia 1934 r. w sprawie wykonania ustawy o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego (przepisy, dotyczące gminy wiejskiej), obowiązujące od dnia 13 sierpnia r. b.

Odnosnie obszaru gminy wiejskiej rozporządzenie przepisyje, aby obszar jej stanowił nieprzerwaną, ciągłą powierzchnię. Gmina wiejska, okalająca swym obszarem gminę miejską, warunkowi temu odpowiada. W zasadzie granice administracyjne gminy pokrywać się winny z jej granicami naturalnymi, nakreślonymi warunkami geograficznymi, gospodarczymi i kulturalnymi. Granice ustalać należy w ten sposób, aby gmina mogła zaspokoić najwięcej wspólnych dla ogółu mieszkańców obszaru gminy zadań

publicznych, mieszkańcy zaś mieli najbardziej ułatwiony dostęp do siedziby urzędowej gminy, którą stanowi miejsce urzędowania organów ustrojowych gminy wiejskiej. Wielkość obszaru powinna zapewnić gminie wiejskiej zdolność wykonywania obciążających ją zadań. W szczególności gmina powinna być samowystarczalna pod względem gospodarczym i finansowym, dostatecznie zasobna w środki materialne i dostatecznie zaludniona, aby umożliwić powołanie z grona jej mieszkańców ludzi zaznajomionych z zasadami gospodarki samorządowej.

Obowiązkiem gminy wiejskiej jest dbać o należyte utrzymanie i ochronę tablic orjentacyjnych i o prawidłowość oraz czytelność napisów na nich umieszczonych. Znaki z tablicami temi ustawione powinny być na przecięciu ważniejszych dróg publicznych z granicą gminy wiejskiej.

W zasadzie każda miejscowość, jak wieś z przysiółkami, sióło, kolonja, osada, miasteczko, zaścianek, folwark i t. p., powinna stanowić odrębną gromadę. Jednakże poszczególne miejscowości, dwie lub więcej, łączyć można przy zachowaniu odpowiednich warunków we wspólną gromadę. Decyzja w tym zakresie należy do wojewody, z którym współdziałał wydział wojewódzki (izba wojewódzka) z głosem stanowczym. Przed wydaniem decyzji wojewoda zasięga opinii rady gminnej i wydziału powiatowego.

Spory co do granic gromad, położonych w obrębie jednej i tej samej gminy wiejskiej, rozstrzyga starosta powiatowy po wysłuchaniu opinii wydziału powiatowego. Spory co do granic gromad, położonych w różnych gminach wiejskich, rozstrzyga wojewoda po wysłuchaniu opinii wydziału wojewódzkiego (izby wojewódzkiej). Od decyzji tych przysługuje stronom w ciągu dni 14 od otrzymania decyzji prawo wniesienia odwołania do władzy bezpośrednio wyższej, która rozstrzyga ostatecznie. Decyzje te jednak nie mogą naruszać stosunków prywatnoprawnych gromad oraz praw osób trzecich. Zaznacza się przytem, że na obszarze województw pomorskiego i poznańskiego pozostawiono w mocy § 4 ordynacji gminnej z dnia 4 lipca 1891 roku, dotyczący granic gromad.

Rozrachunki i likwidację spraw majątkowych, powstałych przy zmianie granic gromad, dokonywują w razie ich powołania komisje likwidacyjne, do których pod przewodnictwem wójta wchodzi sołtysi zainteresowanych gromad i po jednym mieszkańcu każdej gromady. Komisje te przeprowadzają postępowanie układowe, protokół którego wchodzi w życie po przyjęciu go przez organa uchwalające interesowanych gromad zwykłą większością głosów w obecności conajmniej połowy uprawnionych do głosowania. W razie niedojścia do skutku dobrowolnego układu likwidacyjnego albo porozumienia w innej dowolnej formie, warunki rozrachunków i likwidacji spraw majątkowych ustala wydział powiatowy. W wypadku zniesienia gromady i włączenia jej obszaru do gromady sąsiedniej majątek i dobro gromadzkie oraz wszelkie wierzytelności i zobowiązania po gromadzie zniesionej przechodzą na gromadę, obejmującą obszar gromady zniesionej, bez potrzeby przeprowadzenia jakiegokolwiek postępowania układowego i zawierania układu likwidacyjnego.

W rozwinięciu postanowień art. 24 ustawy sa-

morządowej w przedmiocie nadzoru państwowego nad działalnością gromad, III rozporządzenie wykonawcze stanowi, że wydział powiatowy wykonywa całkowity nadzór nad działalnością organów gromady poza wyjątkami, gdy poszczególne czynności nadzorcze zastrzeżone są ustawą samorządową staroście powiatowemu. Z tytułu bezpośredniego nadzoru nad działalnością organów gromady wójt ma prawo bezpośredniego wejrzenia w tok gospodarki gromady i obowiązany jest czuwać, ażeby majątek i dobro gromadzkie nie były narażone na szkody i uszczuplane oraz ażeby dochody gromady i świadczenia, pobierane na jej korzyść, były wydatkowane zgodnie z przeznaczeniem i przepisami. W wypadku stwierdzenia, że działalność gromady jest niezgodna z przepisami, nieprawidłowa lub niecelowa, wójt ma prawo zwrócić na to uwagę sołtysa i organu uchwalającego gromady ze wskazaniem terminu usunięcia uchybień, w razie zaś bezskuteczności — obowiązany jest donieść o tem bezzwłocznie wydziałowi powiatowemu. Uprawnienia starosty powiatowego po zasięgnięciu opinii wydziału powiatowego do nakładania kar dyscyplinarnych dotyczą działalności sołtysów i podsołtysów zarówno w zakresie gospodarki gromady, jak i czynności wykonawczych w sprawach administracji samorządowej i rządowej.

Omawiane rozporządzenie zawiera również przepisy, dotyczące obszaru województwa białostockiego, z wyjątkiem powiatów: grodzieńskiego i wołkowyskiego, obszaru województw: kieleckiego, lubelskiego, łódzkiego i warszawskiego, obszaru województw: krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego oraz obszaru województw: pomorskiego i poznańskiego, ponadto zaś postanowienia przejściowe i końcowe.

PODZIAŁ GMIN WIEJSKICH NA GROMADY W WOJEWÓDZTWACH POŁUDNIOWYCH I ZACHODNICH.

W Dzienniku Ustaw R. P. Nr. 64 z dnia 23 lipca, Nr. 68 z dn. 30 lipca i Nr. 69 z dnia 31 lipca, r. b. został ogłoszony podział na gminy zbiorowe w województwach południowych i zachodnich.

W związku z tem, zgodnie z art. 107 ust. (1) ustawy z dn. 23 marca 1933 r., Ministerstwo Spraw Wewnętrznych pismem okólnem z dnia 9 sierpnia 1934 r. Nr. G.L. 40-4 zarządziło, aby Panowie Wojewodowie ogłosili w Dzienniku Wojewódzkim rozporządzenia o podziale gmin wiejskich na gromady i to przed upływem terminów dwumiesięcznych od dnia ogłoszenia w Dzienniku Ustaw R. P. wymienionych wyżej rozporządzeń Ministerstwa Spraw Wewnętrznych t. j. odpowiednio przed dniem 23 — 30 września r. b.

Dla utrzymania jednolitości brzmienia rozporządzeń w sprawie podziału gmin wiejskich na gromady, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych ustaliło wzór takiego rozporządzenia, przyczem zakomunikowało co następuje:

1. Każdy powiat powinien być objęty oddzielnym rozporządzeniem.

2. Gminy powinny być wymienione w porządku alfabetycznym. To samo dotyczy gromad wchodzących w obręb danej gminy i miejscowości, wchodzących w skład każdej gromady.

3. Nazwy gmin, gromad i miejscowości winny być podane w 1-ym przypadku.

4. Uchwały ciał samorządowych, wymagane przez art. 107 ust. 1, powinny być powzięte ściśle co do takiego podziału na gromady, jaki będzie ogłoszony w rozporządzeniach Pana Wojewody.

Jeśli chodzi o merytoryczną treść rozporządzeń, to przy opracowaniu ich należy stosować się do zasad III rozporządzenia wykonawczego do ustawy samorządowej.

UDZIAŁ SAMORZĄDÓW W KREDYTACH BANKOWYCH.

Opublikowane ostatnio przez Główny Urząd Statystyczny materiały, dotyczące rozdziału kredytów bankowych ¹⁾, stanowią poważny przyczynek dla naświetlenia stosunków kredytowych w Polsce. Zawierają one dane ilustrujące działalność kredytową naszych banków z podziałem na typy banków i rodzaje kredytów przez nie udzielanych. Opracowaniem objęto kredyty, udzielone przez Bank Polski, Bank Gospodarstwa Krajowego, Państwowy Bank Rolny, 2 banki komunalne (Polski Bank Komunalny w Warszawie i Komunalny Bank Kredytowy w Poznaniu), oraz 39 banków prywatnych na 49 banków czynnych. Zestawienia sporządzone na dzień 31.X.1931 i 1932 r. zawierają sumę kredytów, udzielonych według form kredytu (weksle zdyskontowane, otwarty kredyt, pożyczki terminowe, pożyczki długoterminowe hipoteczne, kredyty rembursowe i akceptacyjne) z podaniem liczby kredytobiorców, następnie podział kredytów według województw z podaniem liczby kredytobiorców.

Z punktu widzenia naświetlenia zagadnienia zapotrzenia samorządów w niezbędne kapitały, — materiały powyższe dostarczają stosunkowo niewiele danych. Brak ten wynika głównie stąd, że opracowaniem objęto jedynie banki sensu stricto, pominięto natomiast całkowicie inne instytucje kredytowe, głównie komunalne kasy oszczędności, z pośród których wiele prowadzi operacje bankowe na szeroką skalę. Zwłaszcza dla samorządów pominięcie komunalnych kas oszczędności stanowi poważny brak przy naświetleniu sytuacji kredytowej. Niemniej jednak opracowanie powyższe pozwala przynajmniej w części zorientować się w ustosunkowaniu się poszczególnych typów banków do samorządów.

Na podstawie powyższych danych obserwujemy, że na ogólną sumę kredytów udzielonych przez banki razem wzięte 3.202 milj. zł. (31.X.1932 r.) na samorządy przypada zaledwie 206 milj. zł.

Kredytodawcy	31/X 1932	
	Ogółem	w tem krótkoterminowe
Ogółem	206	66
Banki państwowe i komunalne . .	197	57
Banki prywatne	9	9

1) Rozdział kredytów bankowych w Polsce 1931 — 1932, Statystyka Polski Serja B. zeszyt 23, r. 1934.

Nie mając danych na dz. 31.X.1932 r. co do podziału kredytów według form kredytu przytaczamy dane, dotyczące tej sprawy, na dzień 31.X.1931 r.:

31/X 1931	
Forma kredytu	Suma w milionach zł.
Ogółem	252
Weksle zdyskontowane	22
Otwarty kredyt	25
Pożyczki terminowe	78
Pożyczki długoterminowe hipoteczne .	127

Przyjmując, że poszczególne centrale i oddziały udzielają kredytów kredytobiorcom, mającym swą siedzibę w obrębie tych grup województw, na których terenie znajdują się poszczególne oddziały i centrale banków, sporządzono następujące zestawienie:

31/X 1931		
Miljony złotych	Banki państwowe i komun.	Banki prywatne
Ogółem	240	12
woj. centralne	131	5
w tem m. st. Warszawa	108	4
„ wschodnie	19	—
„ zachodnie	57	1
w tem Śląsk	2	1
„ południowe	33	6

Z powyższych zestawień widocznym jest minimalny udział samorządów w kredytach banków prywatnych. Zjawisko to tłumaczy się tem, że kredyty dla samorządów należą z punktu widzenia polityki lokacyjnej instytucji kredytowych do lokat najmniej płynnych. Dlatego też instytucje kredytowe, głównie banki prywatne, zmuszone szczególnie ostatniemi czasy do ścisłego przestrzegania zasad płynności, niechętnie wiążą się kredytem komunalnym pomimo stosunkowo nawet wysokiej rentowności tych kredytów.

Z drugiej strony jednak mniejsza płynność kredytów komunalnych stanie się zrozumiała, jeżeli się weźmie pod uwagę zadania samorządów, wyrażające się bądź w konieczności przeprowadzenia nowych inwestycji, czy też utrzymania przedsiębiorstw użyteczności publicznej. Stąd kredyty te mają charakter głównie długoterminowy — kredyty krótkoterminowe traktować należy raczej jako kredyty przejściowe, które niestety muszą być bardzo często zamieniane na długoterminowe wobec trudnego położenia finansowego samorządów.

Znaczna rozbieżność pomiędzy danymi opublikowanymi w „Statystyce samorządowej 1931/32“ a opracowaniem wyżej omawianem pochodzi stąd, że materiały cyfrowe pracy omawianej powyżej nie objęły kredytów emisyjnych Banku Gospodarstwa Krajowego, a tylko długoterminowe kredyty gotówkowe.

KONFERENCJA BURMISTRZÓW I WÓJTÓW POW. ŁOMŻYŃSKIEGO.

Dnia 4 sierpnia b. r. odbył się w Łomży zjazd burmistrzów, wójtów i sekretarzy gminnych, poświęcony sprawom gospodarczym samorządu gminnego. Obradom przewodniczył starosta powiatowy, p. M. Syska, podkreślając w swym przemówieniu znaczenie robót meljoracyjnych, budowy i utrzymania dróg i mostów gminnych i budowy szkół, jako pierwszych potrzeb gospodarczych i kulturalnych wsi.

Ze złożonych sprawozdań zarządów gminnych wynika, że prace inwestycyjne w gminach w 1934 r. prowadzone są planowo i intensywnie i już pierwszy okres prac w sezonie wiosennym dał lepsze wyniki, aniżeli w latach poprzednich.

Wydatnie zwiększyły się roboty meljoracyjne prowadzone przez Wydział Powiatowy przy wykorzystaniu robocizny dostarczonej sposobem szarwarkowym przez zainteresowanych posiadaczy gruntów. W 1932 r. wykonano 15.250 m. b. rowów odpływowych, w 1933 r. 36.655 m. b., w 1934 r. do dn. 1 sierpnia wykończono 50.500 m. b. rowów odwadniających. Dalsze roboty meljoracyjne są w toku.

Cyfry wskazują również o znacznym rozszerzeniu inwestycji na drogach gminnych. Dla ilustracji podajemy zestawienia cyfrowe z ostatnich lat:

Rok	Wykonano jezdni żwirowanej m. b.	Wybrukowano dróg w osiedlach m. b.	Dostarczono żwiru m ³	Dostarczono kamienia m ³	Wybudowano mostów wartości w zł.
1931	3050	1250	7190	1250	3482.—
1932	58130	6871	70015	9546	20740.—
1933	84936	8475	148727	16067	21708.—
1934	93825	7609	200972	23640	20618.—

Po zlikwidowaniu spółki drogowej, która od kilku lat nie wykazała możliwości wykonania zamierzonych planów, Wydział Powiatowy prowadzi sposobem szarwarkowym budowę drogi Jedwabne—Mocarze na odcinku 11 km. o twardej nawierzchni.

Budowa szkół powszechnych postępuje ściśle w/g opracowanych przez Wydział Powiatowy planów. W 1934 r. zostanie oddanych do użytku około 30 klas lekcyjnych.

Ze sprawozdań zarządów gminnych wynika, że bez specjalnego obciążenia społeczeństwa przy planowej organizacji i wykorzystaniu rozporządzalnych środków gospodarczych, zwiększone w 1934 r. roboty inwestycyjne w pow. łomżyńskim, zostały wykonane w 92% w terminie do dn. 1 sierpnia b. r. Spodziewane jest całkowite wykonanie planów w sezonie późniejszym w jesieni.

DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZKU MŁODZIEŻY WIEJSKIEJ ZIEMI WILEŃSKIEJ.

Związek Młodzieży Wiejskiej ziemi Wileńskiej prowadzi w r. b. 248 kół młodzieży wiejskiej, które zrzeszają 3.610 członków. Pozatem prowadzi własny

Uniwersytet Ludowy w 8 ośrodkach Wileńszczyzny oraz przelotne kursy ogólnokształcące i zawodowe. W ostatnim roku pracy przeprowadzono 413 takich kursów. Koła Młodzieży Wiejskiej posiadają 86 własnych bibliotek, prenumerują 237 czasopism, urządziły w r. b. 690 wieczornic o przeciętnej frekwencji 50 osób, 467 przedstawień teatralnych o frekwencji 85 osób przeciętnie, zorganizowały 170 chórow ludowych oraz 92 orkiestry; 250 obchodów rocznic narodowych, 60 dalszych wycieczek. Koła Młodzieży Wiejsk. posiadają 78 świetlic z 21 odbiornikami radjowemi. W zakresie przysposobienia rolniczego urządzono 817 konkursów; prowadzone są również prace z zakresu przysposobienia wojskowego i wychowania fizycznego oraz wychowania społeczno - obywatelskiego.

Zasięg terytorjalny Związku Mł. W. przedstawia się następująco: w powiecie brasławskim istnieje 40 Kół Młodzieży, w dziśnieńskim 34, w mołodeczańskim — 8, w oszmiańskim — 34, w postawskim — 36, w święciańskim — 68, w wilejskim — 20 i w wileńsko - trockim — 30.

Obecnie Związek Młodzieży Wiejskiej rozpoczął akcję zbiórki ofiar na powodzian za pośrednictwem miejscowych zarządów Kół Młodzieży.

BUDOWA NAWIERZCHNI NA SZOSACH POW. ŁÓDZKIEGO.

Z uwagi na fatalny stan dróg na terenie powiatu, spowodowany nadmiernym obciążeniem dróg, powiat. związek samorządowy w Łodzi prowadzi na szerszą skalę roboty przy budowie nowych nawierzchni bądź też renowacji istniejących na odcinkach następujących:

na drodze Chojny - Rzgów, która opatrzona została częściowo w nawierzchnię z kostki granitowej; na drodze Łódź — Tomaszów na odcinku Kraśzew — Kurewice układana jest droga z czterech kostek, a nie jak dotychczas z dwóch kostek granitowych, tak że powstaje jezdnia pośrodku płaska, bardziej przystosowana do potrzeb wzmożonego ruchu; na odcinku Ozorków — Zgierz budowana jest nawierzchnia z kostki granitowej;

na drodze Łódź — Aleksandrów remontowana jest nawierzchnia z kamienia polnego i układany bruk z takiegoż kamienia;

na odcinku Konstantynów — Lutomiersk przeprowadzona jest renowacja 3 kilometrów szosy.

POŻYCZKA NA POPIERANIE EKSPORTU JAGÓD.

Śląska Rada Wojewódzka na posiedzeniu w dniu 6 sierpnia r. b. zatwierdziła uchwałę Wydziału Powiatowego w Lublińcu, który daje poręczenie na pożyczkę w kwocie 150.000 zł., jaka ma być zaciągnięta przez K. K. O. pow. lublinieckiego w Banku Gospodarstwa Krajowego.

Pożyczka ta ma być użyta na popieranie eksportu jagód.

DOŻYWIANIE LUDNOŚCI I DZIECI W POW. ŚWIECIAŃSKIM.

Na posiedzeniu Wydziału Powiatowego w Święcicach w dniu 18 lipca r. b. wysłuchano sprawozda-

nia z dożywiania dzieci i ludności w okresie do dnia 1.VII.1934 r. Ze sprawozdania wynika, że w m. czerwcu dożywiano 7.813 rodzin, a ponadto w szkołach 8.220 dzieci. Dla rodzin na odrobek wydano 525.830 kg. żyta i dla dzieci 24.957 kg. mąki. Ponadto po zakończeniu roku szkolnego utworzono 29 półkolonij dla dzieci w wieku szkolnym i przedszkolnym. Z półkolonij korzysta 2.877 dzieci. Półkolonije mają trwać od 20 czerwca do 20 sierpnia.

URUCHOMIENIE SPICHRZY ZBOZOWYCH W GMINACH POW. BARANOWICKIEGO.

Wydział Powiatowy w Baranowiczach, dążąc do podniesienia rolnictwa w powiecie przez usprawnienie i udoskonalenie produkcji warsztatów rolnych oraz pragnąc przeciwdziałać skutkom klęsk żywiołowych — na posiedzeniu w dniu 20 lipca r. b. wezwał Rady i Zarządy gminne do niezwłocznego uruchomienia śpichlerzy zbożowych.

KURSY KOSZYKARSKIE W POW. BARANOWICKIM.

Wydział Powiatowy w Baranowiczach na posiedzeniu w dniu 20 lipca r. b. postanowił uruchomić kursy koszykarskie, dostępne dla mieszkańców powiatu. Kierownikiem kursu zostanie stypendysta pow. zw. samorz., który w r. b. ukończył szkołę koszykarską, uzyskując stopień czeladnika. W związku z powyższym Przewodniczący wystąpił do Nowogródzkiego Urzędu Wojew. z wnioskiem o przyznanie dla kierownika kursów 75 zł. miesięcznie. Wydział Powiatowy okaże pomoc przez bezpłatne dostarczenie wikliny, wyprodukowanej na poletkach administrowanych przez referat rolny Wydziału Powiatowego.

POW. ZW. SAMORZĄDOWY W BRZEZINACH NA RZECZ POWODZIAN.

Wydział Powiatowy w Brzezinach na posiedzeniu w dniu 7 sierpnia r. b. uchwalił jednorazową zapomogę na rzecz powodziń w kwocie 500 zł. Również Rada Powiatowa obradująca w tym samym dniu przeznaczyła należne członkom Rady Powiatowej djety za posiedzenie na rzecz powodziń.

Z DZIAŁALNOŚCI TOWARZYSTWA POPIERANIA BUDOWY PUBLICZNYCH SZKÓŁ POWSZECHNYCH W OKRĘGU WILEŃSKIM.

Towarzystwo Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych w Okręgu Wileńskim liczy obecnie 20.968 członków zwyczajnych zorganizowanych w 1.308 kołach. Ze składek członkowskich i z cegiełek zebrano do końca lipca r. b. 109.055,33 zł., łącznie z zasiłkiem otrzymanym z Zarządu Głównego w Warszawie Towarzystwo dysponowało do końca lipca r. b. sumą 240.032,38 zł.

Plan budowlany na bieżący sezon przewiduje udzielanie pomocy gminom w formie bezprocentowych długoterminowych pożyczek na globalną sumę 220500 zł. i w formie zasiłku na sumę 17.250 zł. Do dnia 31 lipca r. b. przekazano na budowę szkół

138.000 zł. pożyczek i 12.000 zł. zasiłku, reszta zostanie wyasygnowana w dniach najbliższych. Udzielono w ten sposób pomocy finansowej przy wznoszeniu nowych budynków szkolnych w 76 punktach, w których zostanie w bieżącym sezonie wykończonych 28% izb szkolnych.

DOMY DLA BEZROBOTNYCH.

Magistrat m. Katowic w końcu b. m. ukończy budowę 6 domów dla bezrobotnych, zawierających 72 mieszkania.

Koszt budowy domów wyniósł 96.000 zł.

WYCIECZKA INŻYNIERÓW DROGOWYCH.

W dniu 11 sierpnia r. b. do m. Bielska (woj. Śląskie) przybyła wycieczka inżynierów drogowych, wydelegowanych przez państwowe i samorządowe władze drogowe dla zapoznania się ze śląskimi nawierzchniami drogowymi. Wycieczka została licznie obeszana, uczestniczyli w niej delegaci urzędów wojewódzkich: warszawskiego, poznańskiego, śląskiego, krakowskiego, kieleckiego oraz licznych magistratów i wydziałów powiatowych. Uczestnicy zwiedzili miejskie zakłady bitumiczne w Bielsku oraz kilka odcinków drogowych nawierzchni asfaltowych, wykonanych przez Magistrat m. Bielska i przez cieszyński wydział dróg powiatowych na Kubalonce.

SPRAWOZDANIE Z POMOCY SIEWNEJ UDZIELONEJ LUDNOŚCI POW. ŚWIĘCIAŃSKIEGO.

W okresie wiosennym r. b. pow. związek samorządowych w święcianach wydatkował na pomoc siewną dla drobnego rolnictwa sumę 243.459,71 zł. Z funduszy państwowych na ten cel otrzymano 230.000 zł., resztę w kwocie 13.459,71 zł. pow. zw. samorz. wydał z własnych funduszy. Ogółem zakupiono: ziemniaków 2.638.495 kg., owsa 303.021 kg., jęczmienia 316.881 kg., pszenicy 22.891,2 kg., grochu 9.703 kg., peluski 500 kg. Wydatki administracyjne wyniosły 938,63 zł. Pomocy udzielono 14.685 gospodarstwom w poszczególnych gminach powiatu.

AKCJA BIBLIOTECZNA W POW. GARWOLIŃSKIM.

Pow. związek samorz. w Garwolinie posiada bibliotekę, liczącą 12.000 tomów. Ponad połowa tego księgozbioru znajduje się w bibliotekach wędrownych, które odpowiednio dobierane i umieszczane w specjalnych szafkach, wypożyczane są z centrali powiatowej do poszczególnych miejscowości. Niektóre gminy tego powiatu posiadają własne biblioteki, mieszczące się przy urzędach gminnych. Tak więc gmina Ryki posiada obecnie bibliotekę, liczącą około 3.000 dzieł. Oprócz bibliotek gminnych istnieje wiele księgozbiorów większych i mniejszych, będących własnością różnych organizacji. O ile w jednej miejscowości istniało kilka bibliotek, starano się je scalić, by w ten sposób używotnić ich działalność.

Nad całością akcji bibliotecznej czuwa referent oświatowy rady powiatowej przy pomocy bibliotekarki.

Wiadomości gospodarcze

KURSY WALUT.

(Notowane na giełdzie warszawskiej w dn. 22. VIII. 1934 r.).

1 dol. St. Zjedn. — 5.23 zł. — 5.17 zł.
100 frank. szwajc. — 173.10 — 173.24 zł.
1 funt. szterl. — 26.64 — 26.38 zł.
100 frank. franc. — 34.98 zł. — 34.80 zł.

PAPIERY PROCENTOWE.

(Notowane na giełdzie warszawskiej w dniu 22. VIII. 1934 r.).

4 proc. pożyczka inwestycyjna — — zł. 3 proc. poz. państw. budow. 44.00 zł., 4 proc. państwowa poz. premjowa dolarowa zł. 53.50, 8 proc. Listy Zastawne Banku Gospodarstwa Krajowego 94 zł. (w złotych w złocie = 161.68 zł. obieg.). 8 proc. obligacje Banku Gospodar. Krajowego 94 zł. (w zł. w złocie = 161.68 złotym obieg.). 7 proc. Listy Zastawne Banku Gospodarstwa Krajowego 83.25 zł. 7 proc. obligacje Banku Gospod. Krajow. 83.25 zł. 8 proc. Listy Zastawne Banku Rolnego 94.00 (w złotych w złocie = 161.68 złotym obiegowym). 7 proc. Listy Zastawne Bank. Roln. 83.25 zł. 4 1/2 proc. Listy Zastawne Ziemskie 49.50 zł. 5 1/2 proc. Listy Zastawne m. Warszawy 60.00 zł. 8 proc. Listy Zastawne m. Warszawy — — 8 proc. Listy Z. m. Piotrkowa — — zł.

5 1/2 proc. Listy Zastawne m. Łodzi 53.00 zł., 8 proc. Listy Z. m. Lublina — —. 8 1/2 proc. L. Z. m. Kielc — —.
Akcje Banku Polskiego 86.25 zł.
Kurs urzędowy 1 grama czystego złota 5.9244 zł.

CENY ZBOŻA.

(Ceny za 100 kg. franko stacja załadowania).

W dn. 22. VIII. 1934 r. Warszawa.

Zyto 17.00 — 17.50 zł.
Pszenica 19.00 — 21.00 zł.
Jęczmień 17.00 — 22.00 zł.
Owies 16.00 — 17.50 zł.

NABIAŁ.

(Od dnia 13. VIII. 1934 r. Warszawa).

Mleko niezbiernane: Cena za 1 litr. mleka w hurcie 0.17 zł.
Masło: za 1 kg. w hurcie: wyborowe luksusowe 2.20 zł., mleczarskie deserowe II gat. 1.90 zł., mleczarskie solone 2.00 zł., oselkowe 1.50 zł.
Ceny masła w detalu rozumieją się od 10 do 15% więcej cen hurt. Jaja świeże za sztukę 0.07 zł.

Poradnik samorządowy

1. Pytanie: Wydział Pow. w Szamotułach zapytuje, która władza jest kompetentna do udzielania pozwoleń na wykarczowanie drzew na drogach gminnych, na których niema pasa ochronnego, ponieważ obowiązujące ustawy drogowe tej kwestji nie wyjaśniają.

Odpowiedź: W myśl § 7 rozporządzenia Min. Robót Publ. z dnia 30.XII.1922 r. w przedmiocie sadzenia i utrzymywania drzew przydrożnych na drogach publicznych (Dz. U. R. P. z r. 1923 Nr. 8, poz. 51) zarządy drogowe mają prawo we własnym zakresie działania zarządzić usunięcie tylko pojedynczych drzew uschłych, uszkodzonych lub grożących bezpieczeństwu komunikacji drogowej. Usuwanie całych grup (alei) drzew przydrożnych może nastąpić tylko za zezwoleniem Min. Komunikacji — jeśli chodzi o drogi państwowe i wojewódzkie, zaś wojewody — jeśli chodzi o drogi samorządowe. Brak w tym względzie jakichś specjalnych przepisów z punktu widzenia istnienia lub nieistnienia pasa ochronnego.

2. Pytanie: Zarząd Gminny w Sławkowie zapytuje, w jaki sposób postąpić — by Zarząd Gminny uzyskał nakaz usunięcia parkanu, pobudowanego na drodze publicznej - gminnej, oraz jaka władza jest kompetentna w tej sprawie.

Odpowiedź: Opierając się na art. 19 ustawy z dnia 7.X.1921 r. o przepisach porządkowych na drogach publicznych (Dz.U. R. P. Nr. 89, poz. 656) powinien zarząd gminny wezwać właściciela parkanu do usunięcia go w określonym czasie; jeśli wezwanie nie odniesie skutku, należy — stosownie do art. 22 wymienionej ustawy — przedstawić sprawę starostwu.

3. Pytanie: Wydział Pow. w Bielsku Podl. prosi o wyjaśnienie następującej sprawy:

Na terenie powiatu w najbliższym czasie znosi

się kilka mniejszych miast, które jako osady o ustroju gromadzkim zostaną wcielone do sąsiednich gmin. Miasta te, oprócz budynków o przeznaczeniu publicznym (dom zarządu miejskiego z aresztem, szkoły i t. d.) mają place w mieście, grunty uprawne, łąki, lasy i t. d. Miasta są zadłużone. W jakim stopniu i jakie rodzaje majątku skasowanych miast przechodzą na gminy wiejskie, do których będą włączone miasta, czy tylko do wysokości rozrachunków na tle zadłużeń i zobowiązań różnych? Czy istnieją w tych sprawach przepisy dodatkowe poza ustawami o zmianie granic gmin i powiatów?

Odpowiedź: Sprawę powyższą normuje ustawa z dnia 23.III.1933 r. o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 294), w szczególności zaś art. 16 i 17 tejże ustawy. Na podstawie postanowień art. 17 powinien być przede wszystkim ustalony zakres działania nowych gromad, przyczem pod uwagę powinny być wzięte ich możliwości finansowe oraz ich dotychczasowy zakres działania. Co należy do zakresu działania gromady, określa ustęp 1 art. 17; jednakże z następnych ustępów tegoż artykułu wynika, iż zakres działania gromady może być znacznie rozszerzony (w danym razie np. możnaby nowym gromadom pozostawić nadal zarząd szkołami, aresztem i t. p.). Po ustaleniu zakresu działania nowych gromad i określenia, czy i w jakim stopniu gminy będą się przyczyniały do kosztów utrzymania tych gromad, nastąpić winny rozrachunki między gminami a gromadami — w trybie, wskazanym w ustępie 2 art. 16.

4. Pytanie: Wydział Pow. w Łęczycy, nawiązując do odpowiedzi na pyt. 2, zamieszczonej w N-rze 31 „Samorządu“ z r. b., zapytuje:

1) w jakich wypadkach ma zastosowanie zaliczenie lat pracy do wysługi emerytalnej na podstawie par. 9 statutu emerytalnego, t. j. czy zaliczenie to

uskutecznią się z chwilą przyjęcia pracownika po uchwaleniu statutu, czy też dopiero wówczas, gdy pracownik przechodzi na emeryturę, i należy ustalić jej wysokość,

2) czy dla nowego pracodawcy jest obowiązujące zaliczenie pracownikowi lat poprzedniej pracy, uskutechnione na podstawie par. 46 i 49 statutu przez poprzedniego pracodawcę.

Odpowiedź: 1) Wzorowy statut emerytalny nie określa momentu, w którym dokonane być powinno obliczenie wysługi emerytalnej pracownika na podstawie § 9 statutu. Normalnie obliczenie to nastąpić powinno przy przejściu pracownika na emeryturę lub też przy przejściu pracownika do służby w innym związku samorządowym.

2) Jeżeli poprzedni pracodawca na podstawie §§ 46 i 49 obliczył pracownikowi lata poprzedniej pracy i nowemu pracodawcy przekazał z tego tytułu odpowiednie składki, to nowy pracodawca nie ma ani tytułu ani powodu do kwestjonowania tego zaliczenia. Wogóle, jeżeli pracownik wstąpił do służby w danym związku samorządowym po wejściu w życie statutu emerytalnego dla pracowników tegoż związku, to lata poprzedniej pracy tego pracownika (przed datą wstąpienia do służby w tym związku samorządowym) zostaną mu zaliczone tylko o tyle, o ile z tytułu tej poprzedniej pracy przekazane zostaną temu związkowi składki emerytalne.

5. Pytanie: Zarząd gminny w Sławkowie zapytuje, czy należą się — w danym zaś razie w jakiej wysokości i w jaki sposób mogą być dochodzone — koszty utrzymania w aresztach gminnych osób, przetrzymywanych w tych aresztach na podstawie orzeczeń:

- 1) sądów powszechnych,
- 2) państwowych władz administracyjnych,
- 3) zarządów innych związków samorządowych.

Odpowiedź: 1) W myśl § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 15.III.1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 23, poz. 175) wysokość kosztów żywienia w wypadkach wykonania kary sądowej w aresztach gminnych w okręgach sądów apelacyjnych w Lublinie, Warszawie, Wilnie, w okręgu Sądu Okręgowego w Kaliszu oraz w okręgach sądów grodzkich w Aleksandrowie, Brześciu Kujawskim, Chodczu, Lipnie, Radziejowie i Włocławku wynosi od 1 kwietnia 1934 r. do odwołania od osoby 60 groszy za każdy dzień; innych kosztów — poza kosztami żywienia — sądy nie zwracają. W myśl § 5 w związku z § 6 rozporządzenia Min. Sprawiedliwości z dnia 25.VI.1929 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 393) zarząd gminny obowiązany jest obliczyć koszty aresztu natychmiast po otrzymaniu odpisu sentencji wyroku skazującego ze wzmianką o jego wykonalności i przedstawić właściwemu sądowi.

2) Okólnikiem z dnia 6.VI.1934 r. Nr. 81 (Dz. Urz. M. S. Wewn. Nr. 15, poz. 152) Ministerstwo Spr. Wewn. zarządziło, że przy obliczaniu kosztów utrzymania w aresztach gminnych osób, skazanych w postępowaniu karno - administracyjnym, należy posługiwać się normami, ustalonymi przepisami rozporządzenia Min. Sprawiedliwości z dn. 15.III.1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 23, poz. 175).

3) W zasadzie każda gmina powinna posiadać swój własny areszt; jeżeli go nie ma i chce się posłużyć aresztem innej gminy, powinna ponieść rzeczywiste koszty utrzymania aresztanta.

H. i P.

Przegląd wydawnictw

ZADŁUŻENIE DROBNYCH GOSPODARSTW NA DZ. 1 LIPCA 1933 R. — Antoni St. Broda. Warszawa 1934 r. Nakładem Państwowego Instytutu Naukowego Gospodarstw Wiejskich w Puławach. Str. 53.

Wydział Ekonomiki Rolnej Drobnych Gospodarstw Wiejskich ogłosił w „Bibliotece Puławskiej“ Nr. 48 drugą z kolei pracę p. Antoniego Stefana Brody o zadłużeniu drobnych gospodarstw na dzień 1 lipca 1933 r. Praca ta jak i poprzednia oparta jest na badaniach ankietowych. Na rozesłanych 3700 kwestjonariuszy, z których 2000 do gospodarstw, prowadzących rachunkowość rolniczą i 1700 do korespondentów rolnych Głównego Urzędu Statystycznego — otrzymano 1700 odpowiedzi. Do rozważań zakwalifikowano 1645 odpowiedzi. Z odpowiedzi tych wyodrębniono 142 gospodarstwa osadnicze i opracowano je oddzielnie. Ogólne zaś zestawienia oparto więc na 1503 odpowiedziach, gdy pracę poprzednią za 1931 r. oparto na 711 odpowiedziach.

Autor, — jak to stwierdza p. Józef Poniatowski, pod którego to kierownictwem praca była dokonywana, — jest bardzo ostrożny w wyciąganiu wniosków, albowiem „wnioski ekonomiczne, wyciągane z tego rodzaju zestawień statystycznych nie dadzą się oczyścić od znacznej dozy dowolności... Czyni to może korzystanie z pracy p. Brody bardziej uciążliwym, ale chroni od przyjmowania przez społeczeństwo sądów niedostatecznie pewnych“.

Średnie zadłużenie badanych gospodarstw wynosi 315 zł. na ha. Nie odzwierciadla to, jak twierdzi Autor, przeciętnego zadłużenia wszystkich gospodarstw, gdyż jest prawdopodobieństwo, że na ankietę odpowiadały raczej gospodarstwa zadłużone. „Suma 315 zł. na ha jest raczej wyższa niż niższa od rzeczywistego przeciętnego zadłużenia“.

Obliczenia ankietowe wykazują, że gospodarstwa mniejsze mają większe zadłużenia na ha niż większe. I tak gospodarstwa do 5 ha mają zadłużenie przeciętnie 393 zł. na ha; gospodarstwa od 5 do 10 ha mają 358 zł. na ha; od 10 do 20 — 287 zł. na ha; a od 20 do 50 ha — 314 zł. na ha.

Gospodarstwa osadnicze są więcej zadłużone od gospodarstw zdawna osiadłych. Przeciętne zadłużenie gospodarstw osadniczych wynosi 699 zł. na ha, a więc jest przeszło dwukrotnie wyższe od gospodarstw zdawna osiadłych.

Interesującym jest dla zbadanych gospodarstw rodzaj zadłużenia. Dzieli się w gospodarstwach zdawna osiadłych na: kredyt finansowy przeciętnie 207 zł. na ha; kredyt towarowy 14 zł. na ha; podatki i świadczenia 14 zł. na ha; spłaty rodzinne 80 zł. na ha. Kredyt finansowy stanowi 65% całego zadłużenia, z czego na instytucje kredytowe (Państwowy Bank Rolny, Spółdzielnie kredytowe i Kasy komunalne) przypada po 130 zł. na ha; na osoby prywatne 77 zł. na ha. Stosunek zadłużenia w instytucjach kredytowych i u osób prywatnych nie odzwierciadla z pewnością stanu rzeczywistego. Trzeba bowiem wziąć pod uwagę tę okoliczność, że w ankiecie wzięli udział światlejsi rolnicy, którzy prowadzą lub prowadzili rachunkowość lub są korespondentami G. U. St. Ci więc mają łatwiejszy dostęp do instytucyj kredytowych. Ale, gdy weźmiemy wszystkie gospodarstwa pod uwagę, to kredyt prywatny jest z pewnością o wiele wyższy niż wynika z ankiet.

Zadłużenie gospodarstw osadniczych jest głównie w instytucjach kredytowych i stanowi 580 zł. na ha, na ogólne przeciętne zadłużenie 699 zł. na ha.

Oprocentowanie pożyczek jest jednak bardzo wysokie, mimo, że jak to widzieliśmy w zbadanych gospodarstwach

przewagę stanowią pożyczki z instytucji kredytowych. Procent w porównaniu do 1931 r. znacznie się zmniejszył, ale mimo to 25% ogółu pożyczek płacono od 12 do 17,9%, 3,9% pożyczek od 18 do 23,9%, a 4,2% pożyczek powyżej 24%. Oczywiście w gospodarstwach niezbadanych, mających przewagę długów prywatnych, stosunek ten jest niewątpliwie bardziej niekorzystny. Autor daje nam szereg bardzo jaskrawych przykładów lichwy pieniężnej i towarowej, grasującej jeszcze wśród drobnych rolników.

Jak z tego krótkiego streszczenia widzimy, treść omawianej pracy jest bardzo interesująca i aktualna.

a.

GOSPODARKA ROLNA W DOBIE OBECNEJ. — Hans Schlange-Schöningen. Przekład z niemieckiego inż.: I. Twardowskiego i K. Temlera, z przedmową prof. Dr. W. Staniewicza. Str. 179. Rok 1934.

Ciekawe dzieło Ministra Rzeszy Niemieckiej i Komisarza dla spraw wschodnich. O pracy tej pisze z uznaniem prof. W. Staniewicz, mówiąc: „z osobistego doświadczenia wiem, ile korzyści odniosłem z tej lektury we własnym gospodarstwie rolnym, ile zaniedbań treść jej mnie ujawniła, ile błędów pozwoliła uniknąć“.

Autor stwierdza, że w gospodarowaniu rolnem tkwimy w atmosferze przedwojennej ze stałymi warunkami gospodarczymi. Dobrze przemyślana produkcja, ciągle powiększająca się dzięki ulepszeniu strony technicznej — była szczy-

tem możliwości przedwojennego rolnictwa. Pozostawała jednostronna specjalizacja w rolnictwie. Były przy tym dla poszczególnych poczynań dogodne warunki kredytowe.

Warunki te przestały istnieć. Obecny okres cechuje brak stałości i to na dłuższy okres. Produkcja rolnicza wykazuje tendencje do przerostu, zwłaszcza wobec osłabienia spożycia. Dlatego radzi zaniechania zbytniej specjalizacji, a raczej przystosowania gospodarstwa do różnych możliwości i wykorzystywania rynku. Wypowiada się za racjonalną t. zn. oszczędną intensywnością w prowadzeniu gospodarstw a zaniechania spekulacji. Radzi zwrócić większą uwagę na hodowlę, która jest między innymi środkiem zmniejszenia nakładów na nawozy sztuczne.

Organizację rolnictwa należy — według niego oprzeć na trzech filarach: samopomocy jednostki, samopomocy organizacyjnej i pomocy państwa. „Zależą one wzajemnie od siebie. Gdy jeden zostanie zachwiany, pozostałe również runą“.

W dziełku tem znajdujemy cały szereg praktycznych wskazówek w poszczególnych działach rolniczych w przystosowaniu do wielkiej własności rolnej. Jakkolwiek warunki gospodarcze rolnictwa niemieckiego i naszego są dość różne, nie mniej myśli zawarte w wspomnianej książce godne są zastanowienia, zbadania, a wiele z nich może okazać się dobrami do zastosowania.

a.

Wydawnictwa nadesłane

Wiadomości Drogowe — miesięcznik, organ Stowarzyszenia Członków Polskich Kongresów Drogowych. Nr. 88 z lipiec 1934 r. zawiera m. in.: Inż. Aleksander Gajkiewicz — Źródła finansowania gospodarki drogowej. Przegląd czasopism technicznych. Protokół zwyczajnego walnego zebrania Stowarzyszenia Członków Polskich Kongresów Drogowych w dniu 27.V.1934 roku. Spis Członków Stowarzyszenia Polskich Kongresów Drogowych za rok 1933.

Przewodnik Ubezpieczeniowy — dwutygodnik wydawany przez Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych. Nr. 15/16 z dn. 10 sierpnia 1934 r. zawiera m. in.: K. Secomski — Ratownictwo powodziowe. A. Bałabuszyński — W sprawie niejasności tariff ubezpieczeniowych. Wukar — Koasekuracja. J. P. — Organizacja odbudowy budynków zniszczonych przez powódź.

Przewodnik Gospodarski — tygodnik, organ Centralnego Towarzystwa Organizacji i Kółek Rolniczych. Nr. 32/33 z dn. 12 i 19 sierpnia 1934 r. zawiera m. in.: P. G. — Zapowiedź zwrotu ku rolnictwu. W. Góralewski — Żyto na torfowiskach. Stefan Jankowski — Obsiewy w sadach. Wykaz zbóż ozimych. Z praktyki rolniczej.

Czasopismo Kas Oszczędności — miesięcznik poświęcony sprawom Komunalnych Kas Oszczędności Nr. 7/8 z dn. 1 sierpnia 1934 r. zawiera m. in.: Dr. Z. Witkowski — Polityka finansowa Kas Oszczędności (dokończenie). Mgr. A. Macholz — Jednolite przepisy o pożyczce. Czechosłowackie Kasy Oszczędności w roku 1932. Sprawy podatkowe i stemplowe.

Gazeta Administracji i Policji Państwowej — dwutygodnik poświęcony prawu publicznemu, zagadnieniom administracji politycznej, samorządu i policji państwowej. — Nr. 15 z dn. 1 sierpnia 1934 r. zawiera m. in.: Stefan Sołtyk — Ruch inspekcji wojewódzkiej w ostatnim pięcioleciu. Leon Kurowski — Kontrola Państwowa a nowoczesne konstytucje europejskie. Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Orzecznictwo Najwyższego Trybunału Administracyjnego.

Konjunktura Gospodarcza — wydawnictwo kwartalne Instytutu Badań Konjunktur Gospodarczych i Cen. Zeszyt Nr. 2 z 1934 r. zawiera: Przegląd konjunktury w Polsce (drugi kwartał 1934 r.). Uwagi ogólne. Produkcja przemysłowa. Ceny i płace. Rynek pieniężny i lokacyjny. Inwestycje. Spożycie. Skarb Państwa. Poszczególne gałęzie gospodarstwa i Przemysł. Rolnictwo.

Głos Gminy Wiejskiej — dwutygodnik poświęcony sprawom samorządu gminnego. Nr. 15/16 z dn. 15 sierpnia 1934 r. zawiera m. in.: Organizacja pracy gminnej, a władze nad-

zorcze. — Zagospodarowanie zmeljorowanych torfowisk w woj. kresowych. — iZemia nasza winna nas wyżywić i odziać. — Regulacja rzek i potoków — specjalnem zadaniem Państwa i samorządu.

Spółem — dwutygodnik poświęcony praktyce spółdzielni spożywców. Nr. 16 z dn. 15 sierpnia 1934 r. zawiera m. in.: E. Z. — Badania nad dochodem społecznym. B. Przeglądowski — Trzy lata kryzysu a spółdzielczość spożywców. (Z) — Z przemówienia premiera o wtycznych polityki gospodarczej rządu. T. Poźniak — Organizacja nowych spółdzielni.

Tygodnik Handlowy — organ Stowarzyszenia Kupców Polskich. Czasowo ukazuje się 1-go i 15-go każdego miesiąca. Nr. 16 z dn. 15 sierpnia 1934 r. zawiera m. in.: t. — Związki przymusowe. O. U. — O kontroli maszynowej. g. — Z rynków i giełd. K. — Zniżki kolejowe na Targi Wschodnie.

Bank Gospodarstwa Krajowego — przegląd miesięczny. Nr. 7 z lipca 1934 r. zawiera m. in.: Banki prywatne w Polsce w 1933 r. Położenie gospodarcze Polski w czerwcu 1934 r.

Notarjat - Hipoteka — organ Związku Pracowników Notarjatu i Hipoteki Rzeczypospolitej Polskiej, czasopismo poświęcone sprawom ustrojowym i zawodowym notarjatu i hipoteki. Nr. 20 z dn. 15 sierpnia 1934 r. zawiera m. in.: E. P. — Hipoteka a kartoteki właścicieli nieruchomości. Tadeusz Wojciechowski — Wstęp historyczny do rozważań nad nowym Kodeksem Handlowym. St. Jędrzejewski — W labiryncie opłat stemplowych. Zetes — Forma aktów i czynności notarjalnych.

Życie Urzędnicze — dwutygodnik, organ Stow. Urzędników Państwowych Rzeczypospolitej Polskiej. Nr. 9 z dn. 9 sierpnia 1934 r. zawiera m. in.: Wdowie grosze i prawo „wyboru“ zaopatrzenia emerytalnego. Kadry urzędników w Związku Sowieckim. Nominacje i awanse w Rumunji.

Polska Gospodarcza — tygodnik. Zeszyt 33 z dn. 18 sierpnia 1934 r. zawiera m. in.: Dr. T. Łychowski — Rozwój stosunków handlowych polsko - niemieckich wobec nowej polityki handlowej Niemiec. Janina Ornyżyna — Próba planowania gospodarki regionalnej. J. G. Natężenie ruchu a grubość nawierzchni na drogach bitych. Ruch cen zbóż. Dochody i wydatki budżetowe w lipcu 1934 r.

Statystyka Pracy — kwartalnik nakładem Głównego Urzędu Statystycznego. Zeszyt 2 z 1934 r. zawiera m. in.: Rynek pracy. Warunki pracy. Zatargi pracy. Ubezpieczenia społeczne.